

POLITIČKI ASPEKT GLOBALIZACIJE

Geografske osnove globalizacije
6. Predavanje

Izv. prof. dr. sc. Jelena Lončar

ISHODI UČENJA

- Znati navesti i objasniti glavne pojmove koji određuju politički aspekt globalizacije.
- Tumačiti značenje pojmova fundamentalizam, terorizam, radikalizam i separatizam.
- Razumjeti utjecaj globalizacije na nacionalne države te shvatiti uzročno-posljedične veze i odnose koji se javljaju između nacionalnih i nadnacionalnih institucija.
- Protumačiti različite vrste državnih uređenja – (kon)federalizam i unitarizam.
- Objasniti političko-geografsku ulogu države u globaliziranoj ekonomiji.

Odnos globalizacije i politike

- *Politička globalizacija*: jedinstvenost i proturječnost politika i političkih odnosa koji postoje u okviru i između država, saveza država i regija.
- Politička globalizacija - odnosi se na prijenos mjesta donošenja odluka s državnih na međunarodne organizacije i institucije.
- To se ostvaruje međudržavnim integracijama (npr. EU i NATO).

Tri isprepletena oblika globalizacije i politike

- 1. Nastajanje globalnog političkog poretka,
- 2. Stvaranje nacionalnih država,
- 3. Rast regionalističkih partikularizama.

Politička (ne)stabilnost pojedinih dijelova svijeta

- Da li je ona posljedica globalizacije?
- Kraj Hladnog rata nije dokinuo ratove i sukobe u svijetu.
- Od 1948. - 1991. g., broj oružanih sukoba u svijetu povećao se za 3 puta.
- Građanski ratovi na etničkoj ili vjerskoj osnovi – pr. Afrike, Kavkaskih država, južne Azije i sl.

Fundamentalizam

Je li je fundamentalizam:

- Politički koncept?
- Religijski koncept?
- Borba protiv modernizma?
- Nešto drugo?

- Fundamentalizam - podrazumijeva vraćanje na temeljne istine i praksu neke religije i ideologije, naučavanja; isključiv nastup, pod izlikom vraćanja na izvor, prema drugim pogledima na svijet i religijama (www.enciklopedija.hr).
- Pojam je prvotno bio vezan uz religiju, a ne politiku.
- Razlikujemo kršćanski, islamski i židovski fundamentalizam.
- Postoje i osobni, lokalni te globalni fundamentalizam.

VJERSKI FUNDAMENTALIZAM U SVIJETU

- U određenim europskim državama odn. zajednicama u društvenom i političkom životu jak je islamski fundamentalizam.
- U SAD, Kanadi - kršćanski fundamentalizam te u Brazilu cionizam (od 1980-ih).
- Države središnje Azije – dominiraju oba tipa fundamentalizma.

Sl. 1. Utjecaj fundamentalizma na politički i društveni život u svijetu

Religious Fundamentalism Spans the Globe

Fundamentalists from a variety of world religions are playing an increasingly important role in political and social life in countries on nearly every continent. Generally defined as the belief in a literal interpretation of holy texts and a rejection of modernism, fundamentalism is strongest in the Middle East and in the overwhelmingly Christian United States.

Izvor: <http://control.teacher.edutronic.net/religious-fundamentalism-around-the-world/>

Negativne konotacije fundamentalizma

- Posljedice napada na SAD 11. rujna 2001. - pojam fundamentalizam se poistovjećuje s islamskim fundamentalizmom.
- Česti sinonimi:
 - Islamski ekstremizam,
 - Totalitarni islam,
 - Militantni islam,
 - Radikalni islam,
 - Islamizam,
 - Džihadizam.

Globalni terorizam

- Primjena oružanog i drugoga nasilja, najčešće protiv nedužnih osoba, radi ostvarenja političkog ili nekoga drugog cilja te izazivanja straha.
- Obilježava ga:
 - Sustavnost u uporabi nasilja (ili prijetnji nasiljem),
 - Pretežno politička motivacija (borba za društvene promjene, politički utjecaj ili vlast),
 - Promišljen izbor izravnih žrtava te onih neizravnih (širenjem straha),
 - Kršenje ljudskih prava i dr.

Tipovi terorizma

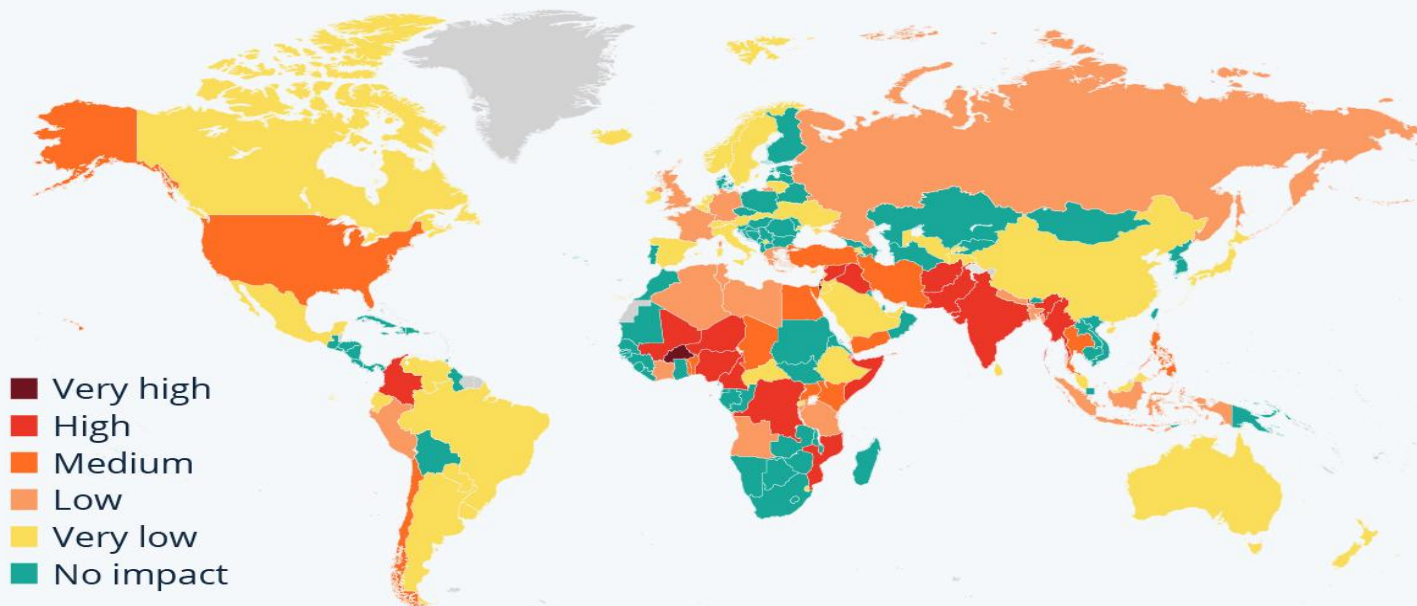
- Državni terorizam – bivši SSSR, Sj. Koreja, Kambodža,...
- Protudržavni ili pobunjenički terorizam: primjena terora od strane manjih političkih organizacija ili skupina; uglavnom je riječ o selektivnom terorizmu žrtve kojega su državni predstavnici, nositelji vlasti i sl.
- S obzirom na ideološku zasnovanost: ljevičarski, desničarski, nacionalistički, separatistički, rasistički, islamistički i dr.
- Selektivni i neselektivni terorizam: prema odabiru žrtava
- Unutardržavni i međunarodni terorizam.

- Revolucionarni (npr. u Francuskoj i Listopadskoj revoluciji 1917.) i kontrarevolucionarni terorizam,
- Kolonijalistički i antikolonijalistički terorizam,
- Ratni terorizam: protiv civilnoga stanovništva u ratu,
- Individualni terorizam: pojedinačna teroristička djela.

OPASNOST OD GLOBALNOG TERORIZMA

The Impact of Terrorism Around the World

Impact of terrorism according to the Global Terrorism Index 2024*

* The GTI ranks 163 countries based on four indicators over five years: number of terrorist incidents, fatalities, injuries and hostages

Source: Institute for Economics & Peace

statista

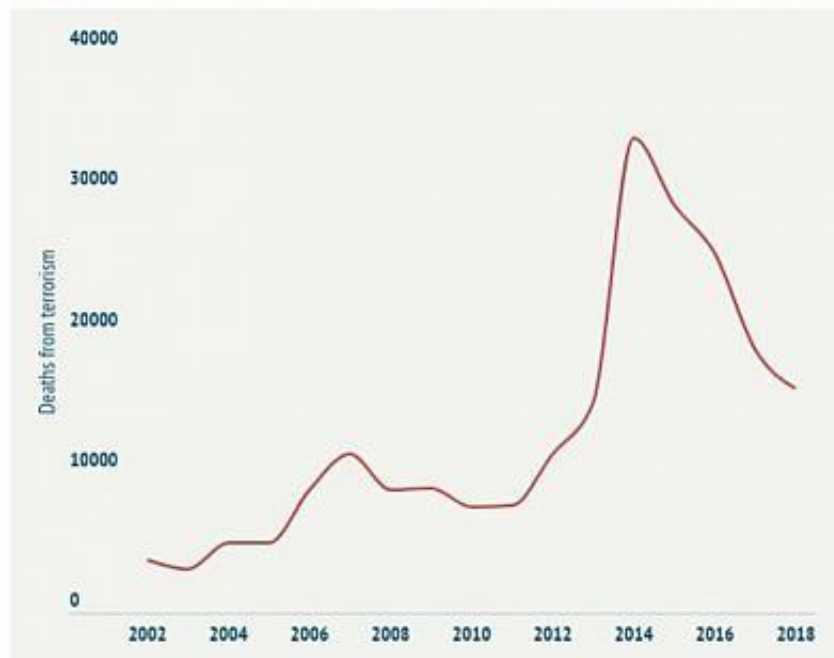
Sl. 2. Stanje i utjecaj globalnog indeksa terorizma po državama, 2024.

Izvor: www.internationalaffairs.org.au/australianoutlook/terrorism-spreading-less-deadly-2017/

GLOBALNI INDEKS TERORIZMA

Deaths from terrorism, 2002 - 2018

Deaths from terrorism have decreased 52 per cent since their peak in 2014

Source: Global Terrorism Index 2019, Institute For Economics and Peace

Distribution of deaths by terrorism, 2002 - 2018

Source: Global Terrorism Index 2019, Institute For Economics and Peace

euronews.

Sl. 3. Globalni indeks terorizma prema distribuciji i broju poginulih, 2002. - 2018.

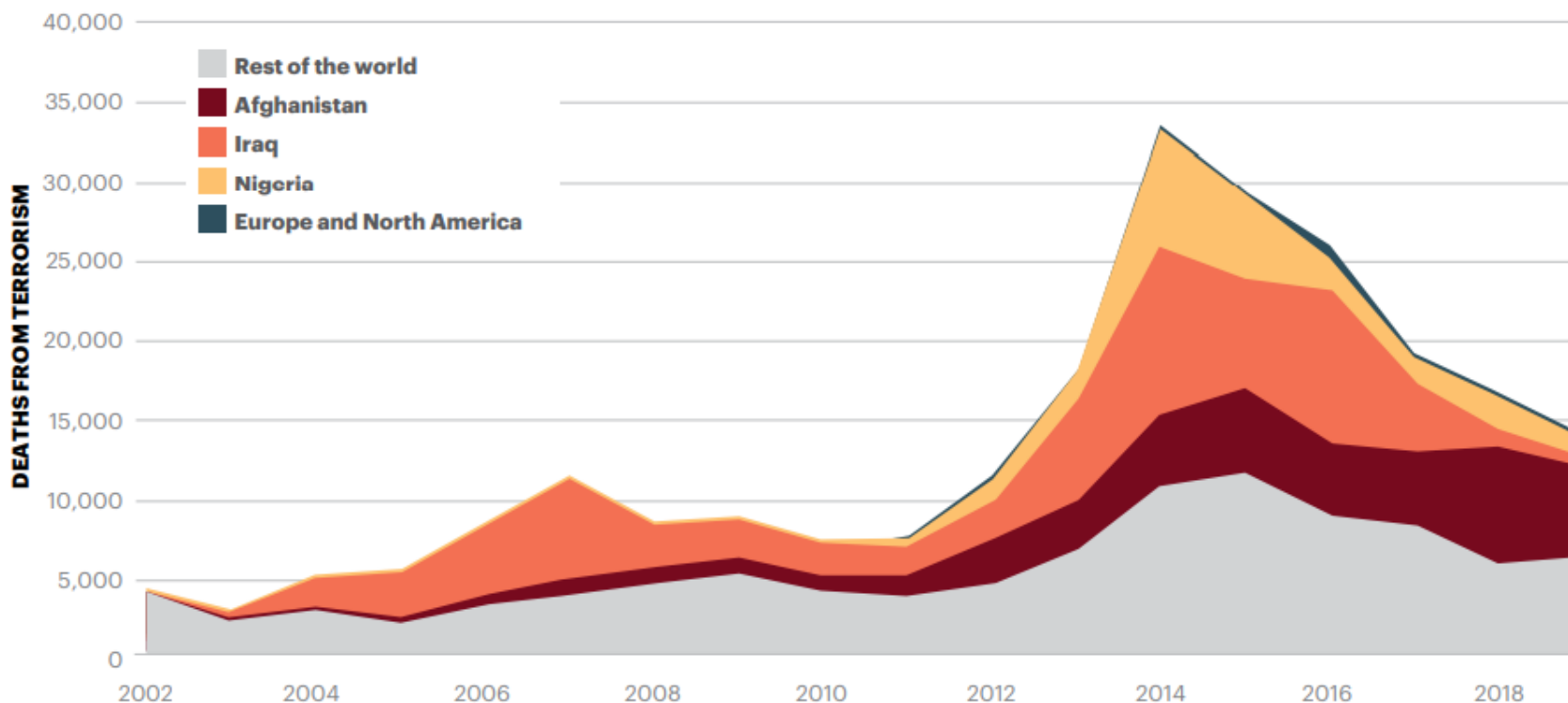
Izvor: I <https://www.euronews.com/2020/01/16/global-terrorism-index-europe-and-mena-director-discusses-latest-report> 9.

SMRTI UZROKOVANE TERORIZMOM

FIGURE 3.1

Deaths from terrorism, 2002–2019

Total deaths have decreased 59 per cent from their peak in 2014.

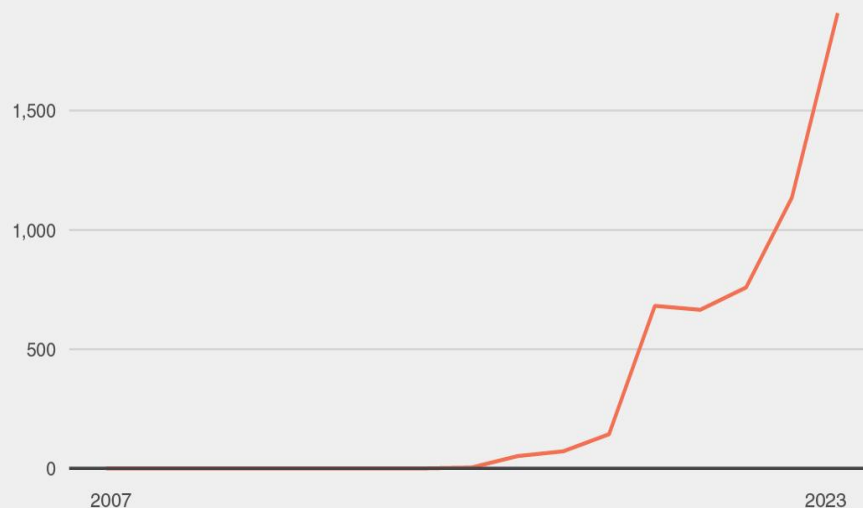
Source: START GTD, IEP calculations

Sl. 4. Smrti uzrokovane terorizmom, 2000. - 2019.

Izvor: <https://impakter.com/global-terrorism-continues-its-5-year-decline/>

- Broj smrtnih slučajeva od terorizma porastao je na 8352 u 2023. godini
- To je **povećanje od 22 %** u odnosu na prethodnu godinu.
- Države s najvećim brojem napada koji nisu pripisani skupini bile su Mjanmar, Burkina Faso, Mali i Pakistan.
- Od 3350 terorističkih napada zabilježenih u 2023. godini, **54 %** pripisano je nekoj skupini.

5,422 deaths from terrorism since 2007

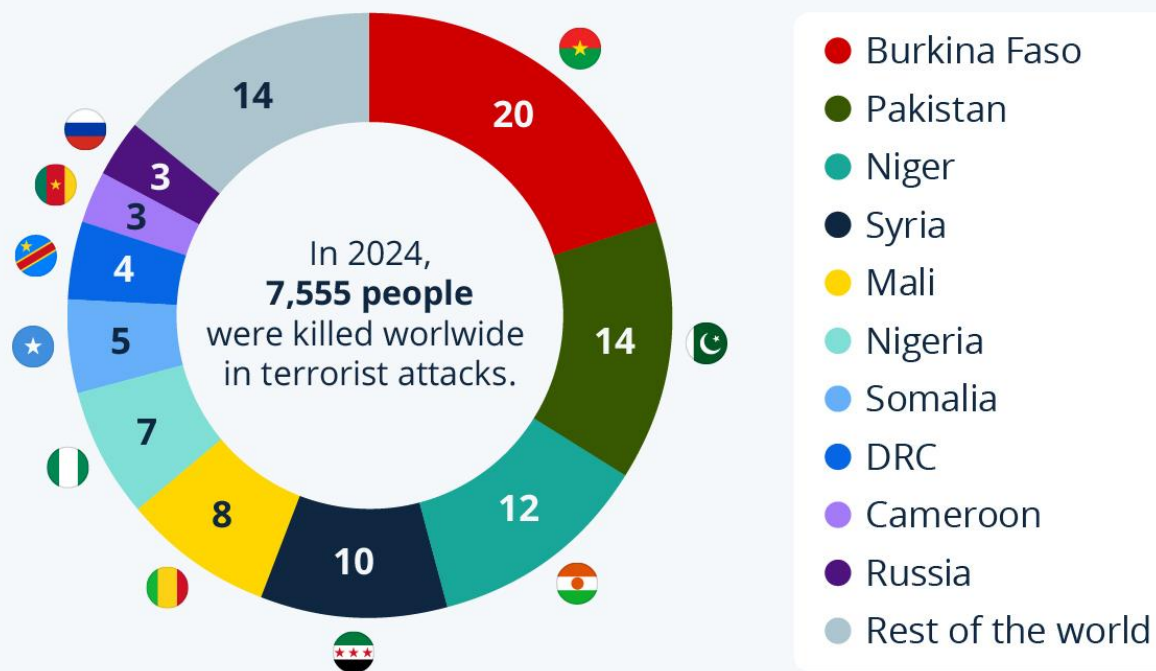

Izvor: <https://resonantnews.com/2024/03/14/global-terrorism-a-summary/>

- Utjecaj terorizma postaje sve **koncentriraniji** - teroristička aktivnost ostaje vrlo koncentrirana u malom broju zemalja.
- Samo deset zemalja činilo **je 87 %** svih smrtnih slučajeva od terorizma u 2023. godini.
- Ova koncentracija terorističke aktivnosti intenzivirala se tijekom posljednjeg desetljeća.

The Sahel Is the Global Epicenter of Terrorism

Share of deaths from terrorism in 2024, by country (in %)

Source: Institute for Economics & Peace

statista

UDIO SMRNIH SLUČAJEVA OD TERORIZMA PREMA DRŽAVAMA, 2024.

Najsmrtonosniji napad 2023. godine izveo je Hamas na Izrael.

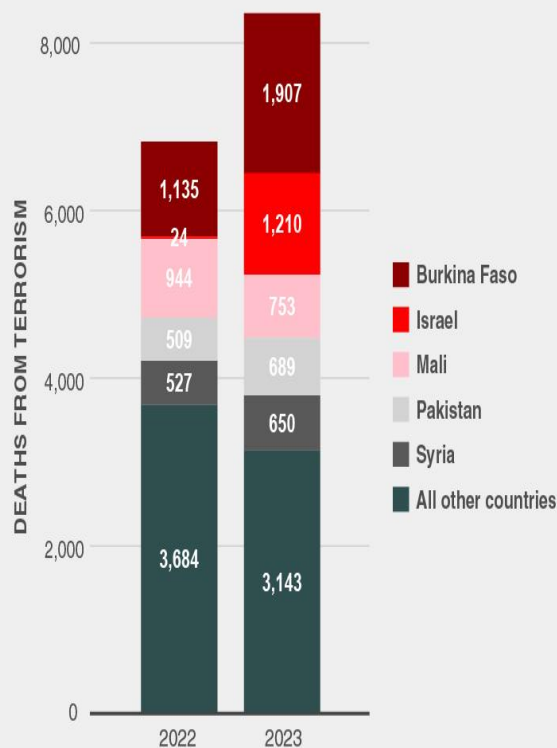
Četvrti najsmrtonosniji napad izvela je TEHRIK-E TALIBAN PAKISTAN (TTP) u Pakistanu.

Pakistan je najpogođenija država u regiji i od 2019. godine bilježi kontinuirani porast broja incidenata i smrtnih slučajeva.

Sl. 5. Globalni centar terorizma

Izvor: <https://www.weforum.org/agenda/2016/04/terrorism-is-on-the-rise-but-there-s-a-bigger-threat-we-re-not-talking-about/>

Total terrorism deaths by country, 2022–2023

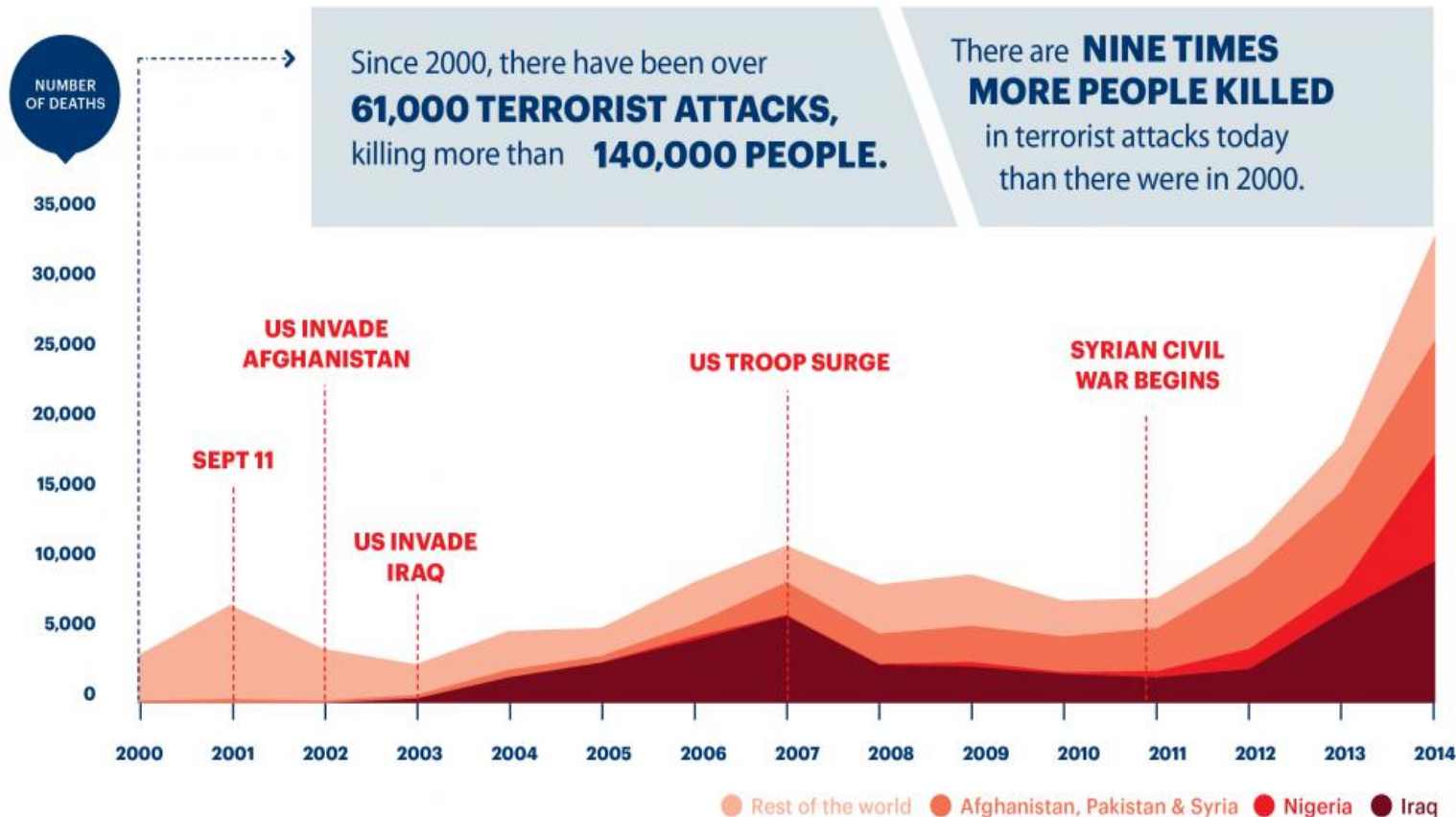
Source: TerrorismTracker, IEP Calculations

- Izrael je zabilježio najveći porast broja smrtnih slučajeva od terorizma, s 24 na **1210** smrtnih slučajeva.
- Napad **Hamasa u Izraelu** - najveći pojedinačni teroristički napad od početka GTI-a, najveći od 11. rujna i jedan od najvećih terorističkih napada u povijesti.
- Četiri terorističke skupine odgovorne za najviše smrtnih slučajeva 2023. godine: Islamska država (IS), Hamas, Jamaat Nusrat Al-Islam wal Muslimeen (JNIM) i Al-Shabaab.

Izvor: <https://resonantnews.com/2024/03/14/global-terrorism-a-summary/>

- **Epicentar terorizma** pomaknuo se s Bliskog istoka u regiju Središnji Sahel u subsaharskoj Africi.
- Ona sada čini više od polovice svih smrtnih slučajeva od terorizma.
- Unatoč napadima Hamasa 7. 10.2023., broj terorističkih incidenata smanjio se na Bliskom istoku, zajedno sa Sjevernom Afrikom, Europom i Sjevernom Amerikom.
- Islamska država (IS) i Jamaat Nusrat Al-Islam wal Muslimeen (JNIM), franšiza Al-Qaide, **najaktivnije** su terorističke organizacije.
- **Burkina Faso** pretrpjela je najgori utjecaj terorizma, s porastom broja smrtnih slučajeva za **68 %** unatoč smanjenju napada za 17%.
- Terorizam u zemlji pogoršava se svake godine od 2014. godine.

NEKI OD UZROKA TERORISTIČKIH NAPADA

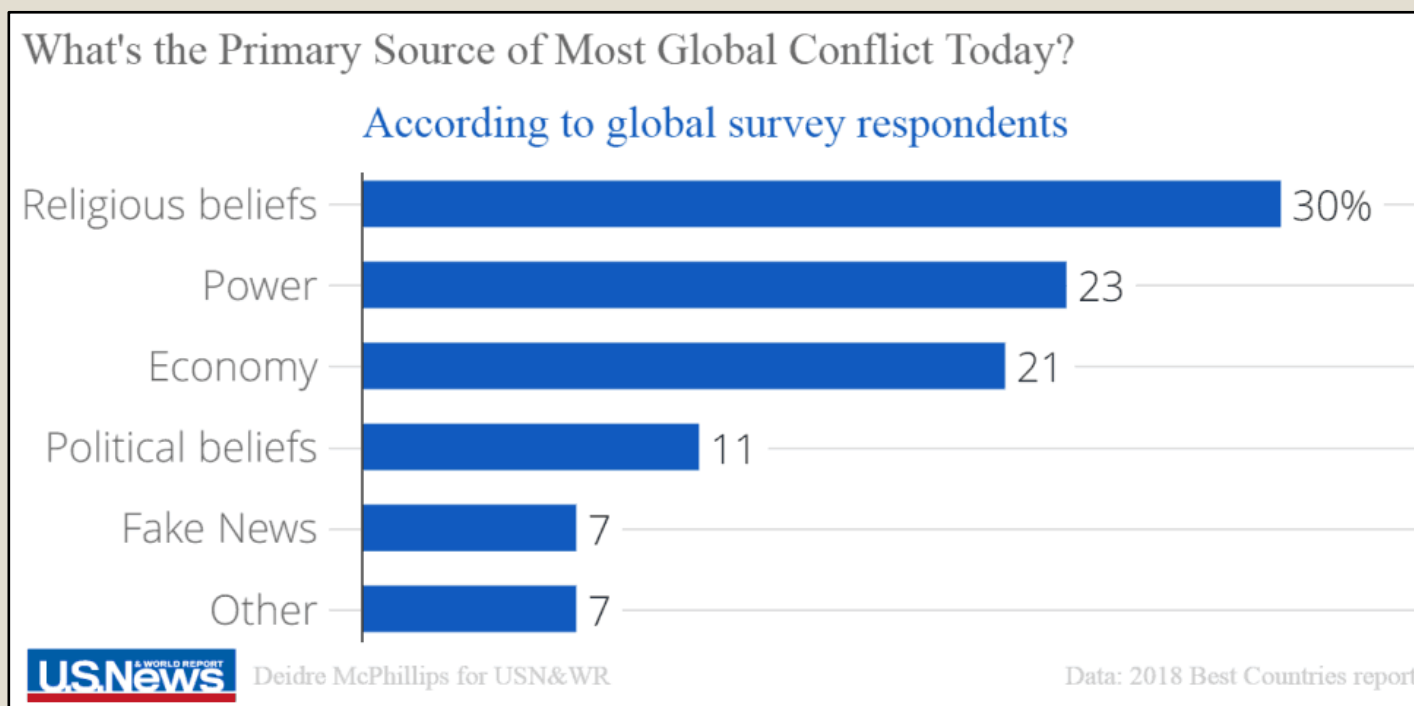
INSTITUTE FOR
ECONOMICS
& PEACE

Sl. 6. Događaji koji su potaknuli rast terorističkih napada, 2000. – 2014.

Izvor: <https://qz.com/552334/more-people-died-from-terrorism-last-year-than-ever-before-and-mostly-in-these-five-countries/>

Razlozi terorističko djelovanja - SAD

- Na prvom mjestu prema istraživanju u SAD, provedenom 2018. g., glavni razlozi globalnih sukoba su: vjerska uvjerenja, moć, ekonomija odn. lažne vijesti i dr. razlozi.

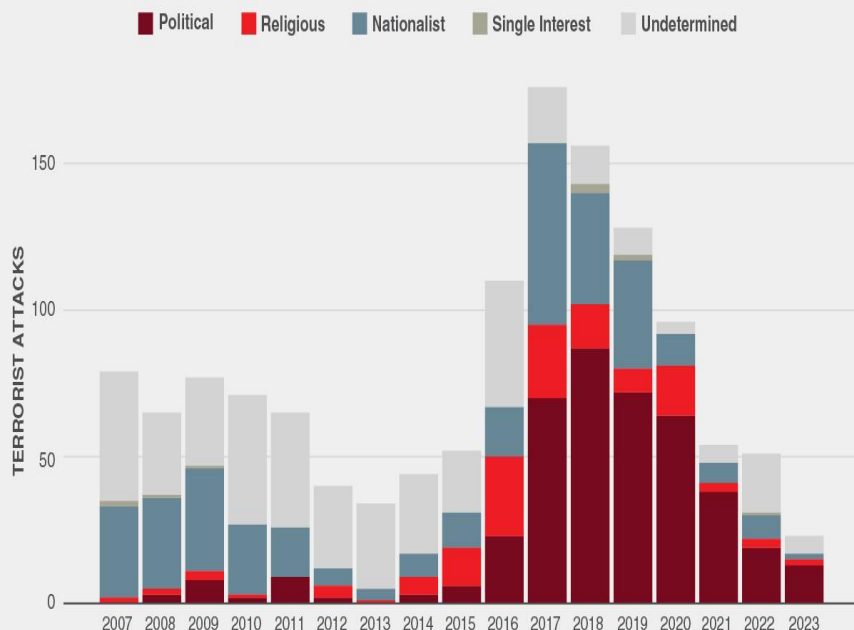

Sl. 7. Tko je kriv za globalne konflikte?

Izvor: <https://www.usnews.com/news/best-countries/articles/2018-01-23/tribal-divisions-created-by-religion-most-harmful-in-global-conflict-experts-say>

UZROCI TERORORIZMA NA ZAPADU

Attacks in the West by ideology, 2007–2023

Source: TerrorismTracker; IEP Calculations

Teroristički incidenti u zapadnim demokracijama zabilježili su pad od 55 % u usporedbi s prethodnom godinom.

Bilo je 23 napada u kojima je poginula 21 osoba, što je 15-godišnji minimum.

SAD je zabilježio 76 % tih smrtnih slučajeva u 7 napada.

5 od ovih napada povezano je s **pojedincima s krajnje desničarskim uvjerenjima** - no nijedan nije imao povezanost s krajnje desnom skupinom.

Izvor: <https://resonantnews.com/2024/03/14/global-terrorism-a-summary/>

TERORIZAM U EUROPI

Major vehicular terror attacks in Europe since 2016

Source: DW

© DW

Sl. 8. Posljedice napada vozilima u Europi, 2016.

Izvor: <https://www.dw.com/en/cities-struggle-for-security-in-light-of-terrorist-attacks/a-40471084>

- Najviše terorističkih napada prema broju poginulih zabilježile su Španjolska, Ujedinjeno Kraljevstvo, Norveška i Francuska.

13 years of terror in western Europe

Political violence in western Europe
September 10th 2001-January 15th 2015

Attacks causing two or more deaths

□ = 1 death

Perpetrators: ■ Islamist ■ other ■ unknown affiliation

Attacks causing one death, cumulative total

Austria	1	Ireland	2
Belgium	1	Italy	3
Britain	14	Netherlands	3
France	4	Spain	9
Greece	5	Sweden	1

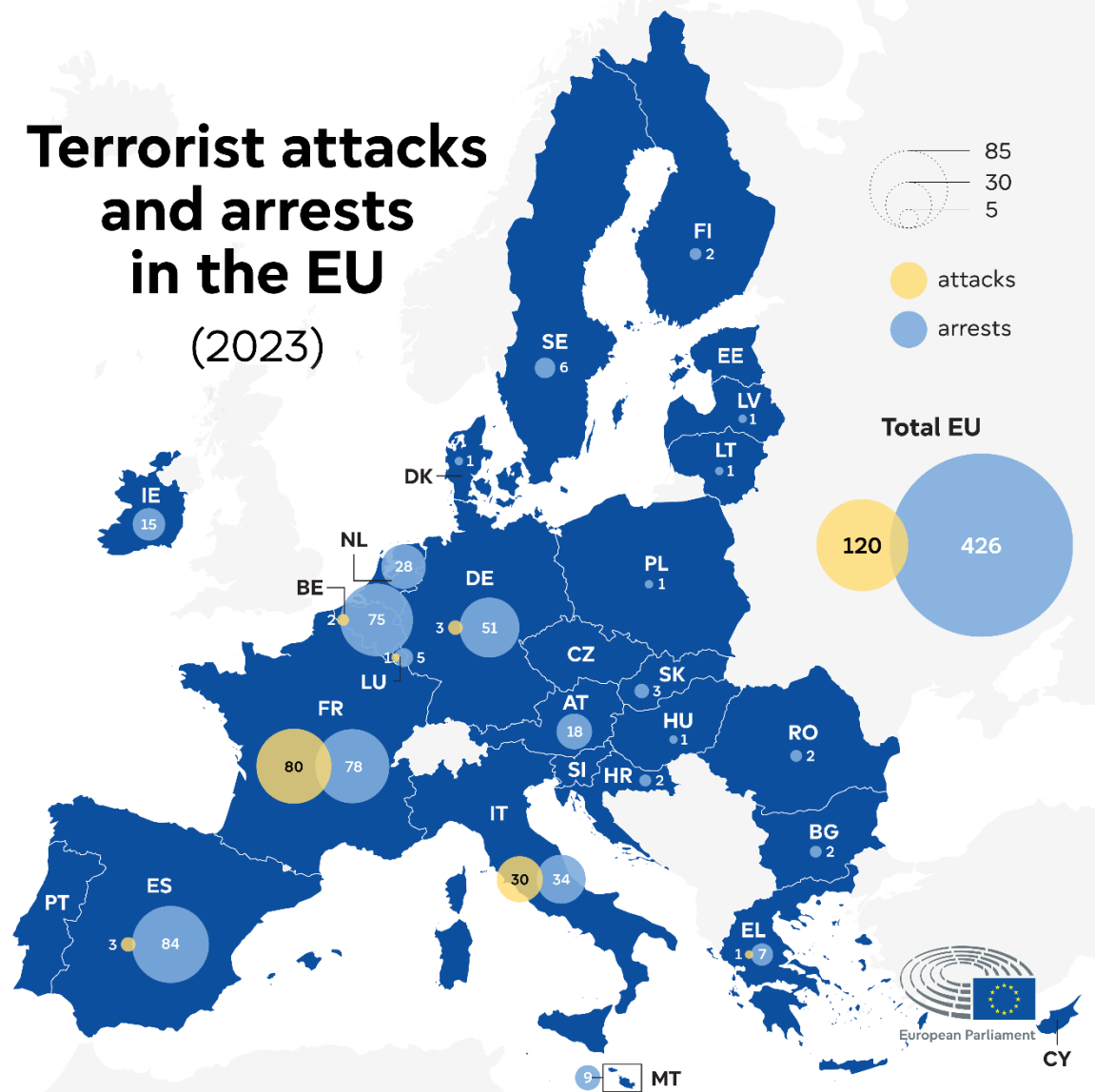

Sources: Global Terrorism Database, University of Maryland; press reports; *The Economist*

Sl. 9. Političko nasilje u zapadnoj Europi, 2001. – 2015.

Izvor: Global Terrorism Database, www.start.umd.edu/data-tools/global-terrorism-database-gtd

Terrorist attacks and arrests in the EU (2023)

Source: Europol · 2024 EU Terrorism Situation and Trend Report

Prema **Europolu** ukupno je 2023. bilo 426 uhićenja vezanih uz terorizam.

Pokušaja terorističkih napada – 120.

Najveći broj terorističkih napada bilo je u – Španjolskoj, Francuskoj, Belgiji i Njemačkoj

Prema podacima Europola, Zap. Europa nesigurnija je od Srednje, JI i Sjeverne Europe.

- Od kraja 1960-ih brojne terorističke organizacije djelovale su u nekoliko zapadnoeuropskih država.
- **Ljevičarske** terorističke skupine provodile su uglavnom selektivni terorizam - usmjeren na predstavnike vlasti i simbole kapitalizma.
- **Desničarske** terorističke skupine su poduzimale neselektivne napade s velikim brojem civilnih žrtava - npr. bombaški napadi neofašističkih organizacija u Milanu 1969., Bresci 1974., Bologni i Parizu 1980. g.

TERORISTIČKO DJELOVANJE U SVIJETU

- Početkom 2000-ih terorizam je ostao izražen na dijelu Bliskog istoka,
- u pojedinim područjima Indije i Pakistana (posebno u Kašmiru),
- u Šri Lanci,
- u Afganistanu te u dijelovima Srednje Azije,
- na Filipinima,
- u Kolumbiji,
- u nizu afričkih zemalja zahvaćenih državnim raspadom (Sudan, DR Kongo i dr.),
- u Rusiji (zbog statusa Čečenije),
- u Turskoj (KURDI).

Pitanje terorizma u međunarodnim odnosima

- Poseban je slučaj terorizam u palestinsko-izraelskim odnosima.
- Nakon stvaranja Izraela nastao je niz palestinskih borbenih organizacija, od kojih pojedine povremeno primjenjuju terorizam i postupno odustaju od njega.
- AL-FATAH; PALESTINSKA OSLOBODILAČKA ORGANIZACIJA.
- Druge svoju borbu zasnivaju pretežno na terorizmu.

Sl. 10. Obilježja Palestinske oslobodilačke fronte

Izvor: <https://palestine.dk/contact/>

DEMOKRACIJA I GLOBALIZACIJA

- Demokracija:
- *Pov.* vladavina slobodnih građana putem predstavnika izabranih direktnim izborima (u antičkoj Grčkoj).
- *Pol.* (u 20. st.) državno odn. društveno uređenje zasnovano na ustavu i zakonodavstvu koje jamči političke slobode i ravnopravnost svih građana, privatno vlasništvo, slobodnu tržišnu konkurenciju, višestranački politički pluralizam, smjenjivost vlasti putem redovitih slobodnih izbora, autonomnost lokalne samouprave i važnih institucija, punu slobodu i nezavisnost.
- *Sociol. pol.* načelo društvene jednakosti i ravnopravnosti pojedinca unutar neke društvene zajednice.

(Izvor: <https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>)

VRSTE DEMOKRACIJE

- **Ekonomska demokracija** pol. ekon. organizirano sudjelovanje radnika i drugih zaposlenih u vlasništvu kako bi bili zainteresirani za uspjeh poduzeća;
- **Građanska demokracija** pov. društveni poredak zasnovan na političkoj ravnopravnosti pojedinaca;
- **Industrijska demokracija** sociol. pol. teorija i praksa suodlučivanja radnika u upravljanju poduzećem;
- **Liberalna demokracija** sociol. pol. suvremena doktrina i praksa koja nastoji uvažavati i na pogodan način povezati liberalna načela zaštite pojedinca kao najveće vrijednosti i demokracije kao vladavine većine;
- **Narodna demokracija** pov. ideol. totalitarni sustav jednopartijskog komunističkog režima u zemljama pod dominacijom SSSR-a 1945. — 1989., potpuno iskrivljen, izokrenut prvobitni pojam demokracije.

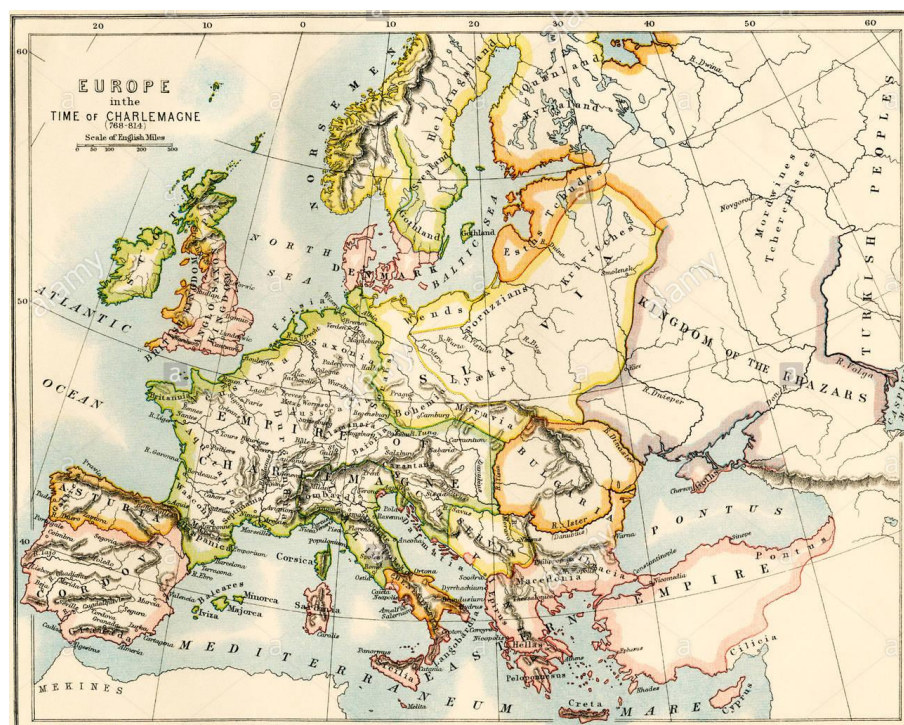
(Izvor: <https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>)

Četiri vala demokratizacije

1. Tranzicija s nedemokratskog na demokratski oblik vladavine: 1828. –1926. g.
2. Postupna obnova demokratskih režima u Japanu i srednjoj Europi (Zapadna Njemačka, Austrija, Italija): 1943. – 1963. g.
3. Osnivanje demokracija u južnoj Europi, ugl. na mediteranskom području (Španjolska, Portugal, Grčka), i J. Americi (Argentina, Urugvaj, Bolivija): 1974. – 1989. g.
4. Demokratizacija bivših komunističkih država: od 1990. g.

Država i državnost

- Država – centralni koncept u političkom i geografskom smislu.
- Platon (4. st. pr. Kr.) definira koncept idealne države.
- Srednjovjekovna država – obilježava je rascjepkanost.
- Moderna država nastaje od 19. st. na ovamo.
- Države – rezultat promjena povijesnih i institucionalnih prilika.
- Nisu nešto što se podrazumijeva.

 alamy stock photo

B7R1YD
www.alamy.com

Sl. 11., 12. i 13. Primjer razvoja država
odn. promjena političke karte u Europi
tijekom stoljeća

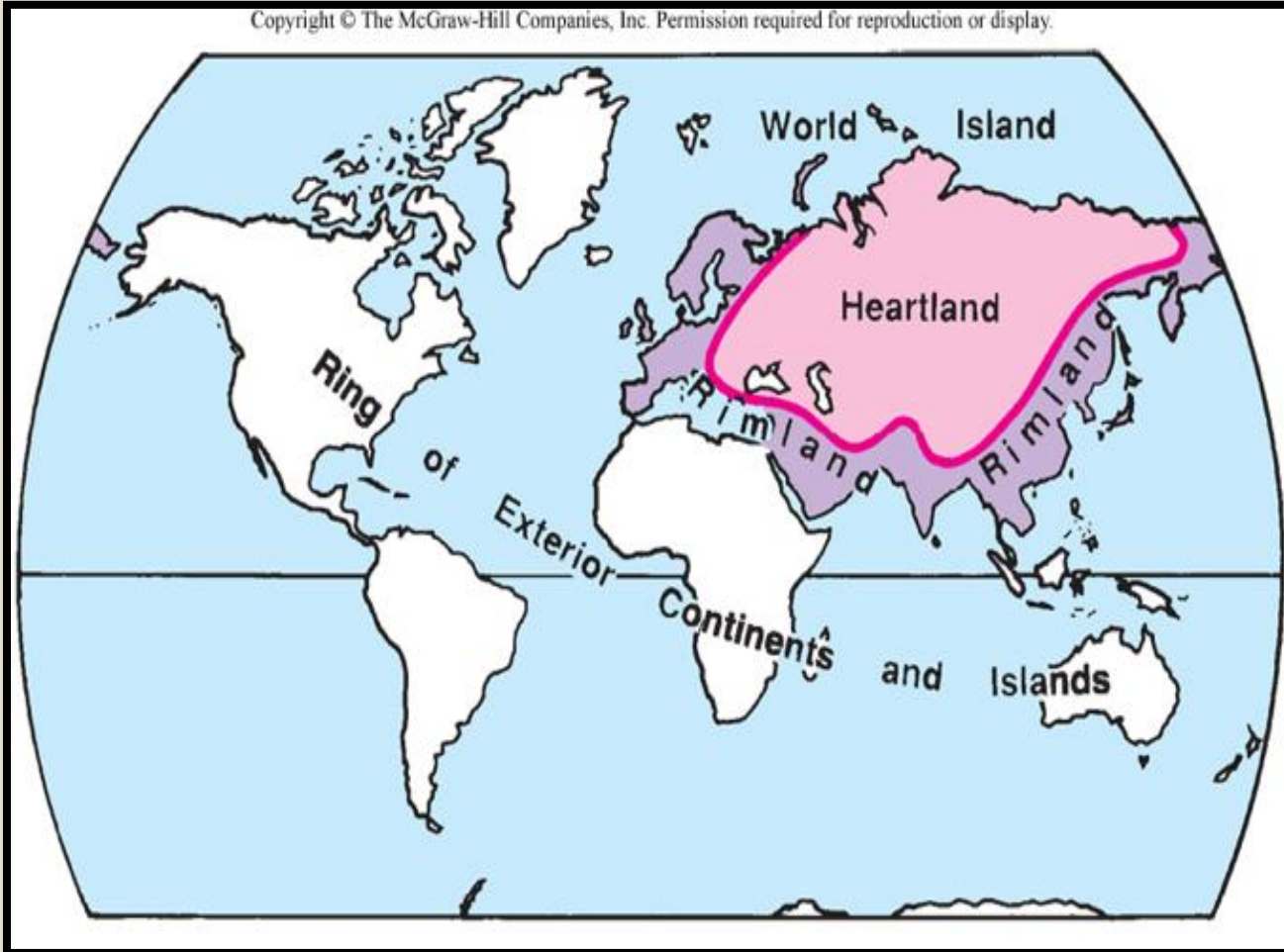
Izvor: gorhistory.com;
<https://www.alamy.com/stock-photo/europe-middle-ages.html>

Halford J. Mackinder

- Teritorij je često vrlo ograničen resurs.
- **Halford J. Mackinder** (1861. - 1947.)- brit. geograf i geopolitičar.
- određene karakteristike Zemljine površine i topologija stvaraju kritične mete za teritorijalno natjecanje.
- Uveo je pojmove **Heartlanda i Rimlanda** kao ključne u promišljanju geopolitike svog vremena.

HARTLAND I RIMLAND

Copyright © The McGraw-Hill Companies, Inc. Permission required for reproduction or display.

- Prema Mackinderu, **Heartland** je politički najvažniji dio svijeta.
- Tko upravlja Heartlandom - upravlja i svijetom.
- Veći dio svijeta ubrojio je u Vanjski prsten – on nema neko veliko političko značenje.

Sl. 14. Podjela svijeta prema Mackinderu

Izvor: McGraw-Hill Companies, Inc., <https://www.mheducation.com/>

PROBLEMATIKA SUVREMENE DRŽAVE

- Suvremena država nalazi se u procesu ubrzane transformacije.
- Utjecaj globalizacije na države?
- Jačanje ili slabljenje suvereniteta?
- Ukidanje državnih granica?

Teorija suvereniteta

- Ivo Krbek (1890. – 1966.)- hrvatski političar, pravnik, profesor i akademik.
- Objavio velik broj radova iz područja upravnoga prava te teorije države i prava.
- Moderna država djelo je renesanse (Lozina, 2006).
- **Teorija suvereniteta** - zbog političkih potreba države novog vijeka koja se emancipirala od unutarnjih i vanjskih slabosti srednjovjekovne države.
- Ova teorija je refleksija na nedostatke srednjovjekovne države.

Klasično međunarodno pravo počiva na sljedećim postavkama:

- a) Subjekt međunarodnog prava su nacije, odnosno nacionalne države kao sudionice strategijske igre međunarodnih odnosa;
- b) Države uživaju zbiljsku neovisnost i djeluju autonomno prema vlastitim preferencijama;
- c) One se brane od opasnosti i jamče sigurnost građana i slijede isključivo vlastite interese;
- d) Svatko može sklapati koalicije sa svakim u interesu povećanja vlastite moći i sigurnosti.

ODNOS DRŽAVE I GLOBALIZACIJE

- Porast međunarodnih i transnacionalnih organizacija: UN i njegove organizacije, posebne lobističke grupe i socijalni pokreti.
- To je promijenilo je oblik i dinamiku i države i društva.
- Jačanje procesa regionalnih i globalnih veza uklonilo je razliku između vanjskih i unutarnjih pitanja, između međunarodne i domaće politike.
- Imamo li danas krizu države?

- Kapaciteti nacionalnih država su s jedne strane smanjeni, a s druge prošireni.
- Niz funkcija ne mogu se više obavljati u izolaciji od globalnih i regionalnih odnosa i procesa.
- Novostvorene regionalne i globalne veze prelaze nacionalne granice, ali globalizacija nipošto ne znači **kraj politike**.

- **Nacionalna država** još uvijek posjeduje velike prostore djelovanja u bitnim područjima politike kao što su: ekonomska, socijalna i ekološka politika.
- »**Globalno upravljanje**« (*global governance*) - ipak dominantno u rukama Zapadnih država.
- Da li je cjelokupan proces globalizacije u njihovim rukama?
- Skeptičnost prema svjetskoj multipolarnosti.

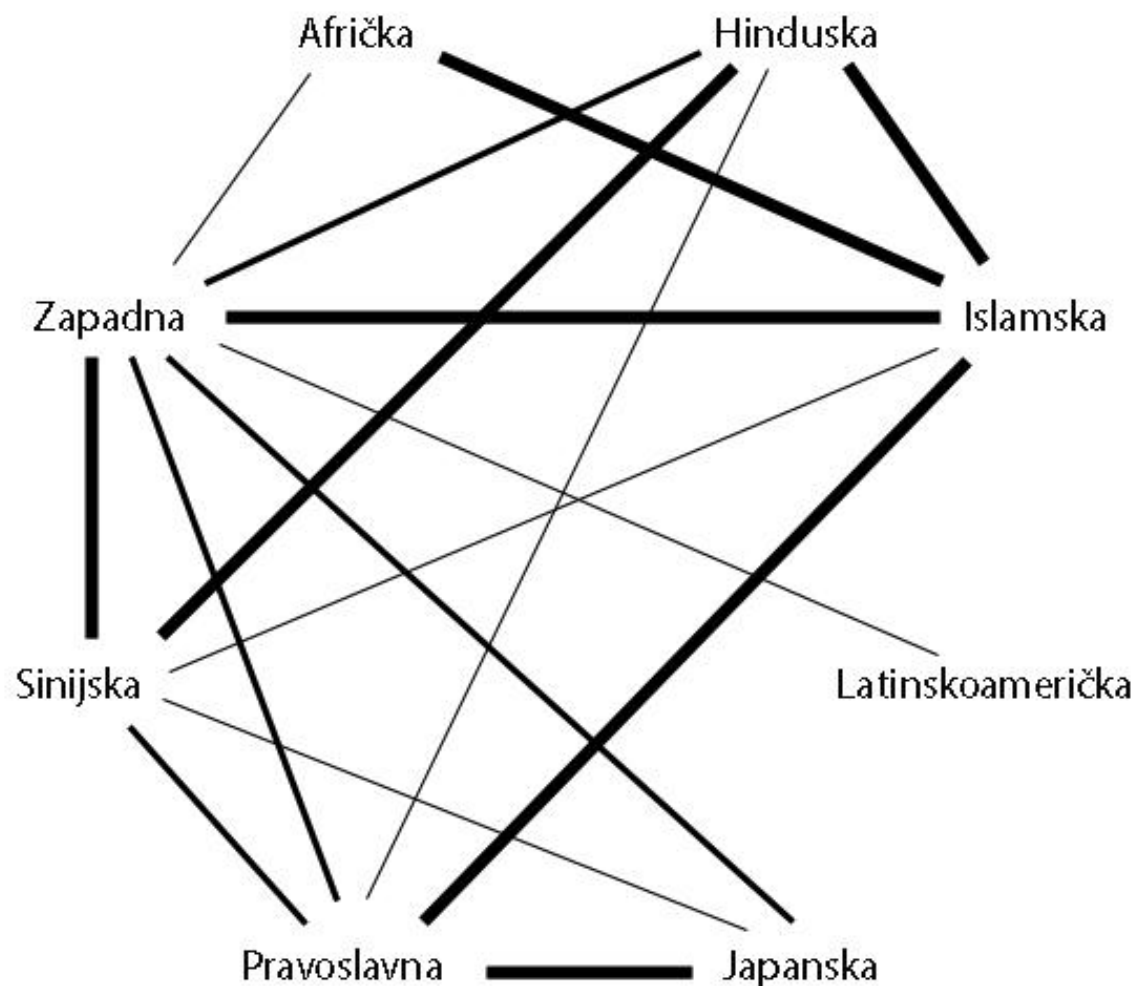
- Prema S. Huntingtonu **9 je glavnih civilizacija** u svijetu koje mogu doći u sukob jedna s drugom.
- Njegova podjela bila je podložna brojnim kritikama – nejednaki kriteriji za određivanje civilizacija tj. njihovih granica.

Sl. 15. Civilizacije predstavljene u knjizi "Sukob civilizacija", S. Huntingtona
Izvor: <https://worldview.stratfor.com/article/why-civilizations-really-clash>

Sl.16. Shematski prikaz jačine potencijalnog konflikta između civilizacija

"Emerging alignments" of civilizations, per Samuel Huntington's theory in *The Clash of Civilizations* (1996).

AUTONOMAŠTVO I SEPARATIZAM

- Dovodi do stvaranja državne nestabilnosti iznutra.
- Ugl. prisutni u centraliziranim državama.
- **Regionalizam ≠ separatizam**
- Autonomija > samostalnost u donošenju zakona te autonomna prava na određenom prostoru.
- Izražava geografsku, kulturnu i etničku posebnost.
- Ima manje ovlasti od federalne jedinice i jednostavnija politička tijela.
- Autonomizmu je svrha dobivanje veće autonomije u odnosu na središnju vlast u okviru države.

Separatizam

- Separatizam - težnja za nacionalnim, političkim, ekonomskim i kulturnim odvajanjem i zatvaranjem u odnosu na veću državnu organizaciju, organizacijsku zajednicu i sl.

- Poznati su separatistički pokreti u:

- Španjolskoj (baskijski, galicijski, katalonski),
- Ujedinjeno Kraljevstvo (sjevernoirski, škotski),
- Gruziji (abhaski, južnoosetski),
- Rusiji (čečenski),
- Francuskoj (korzički) i dr.

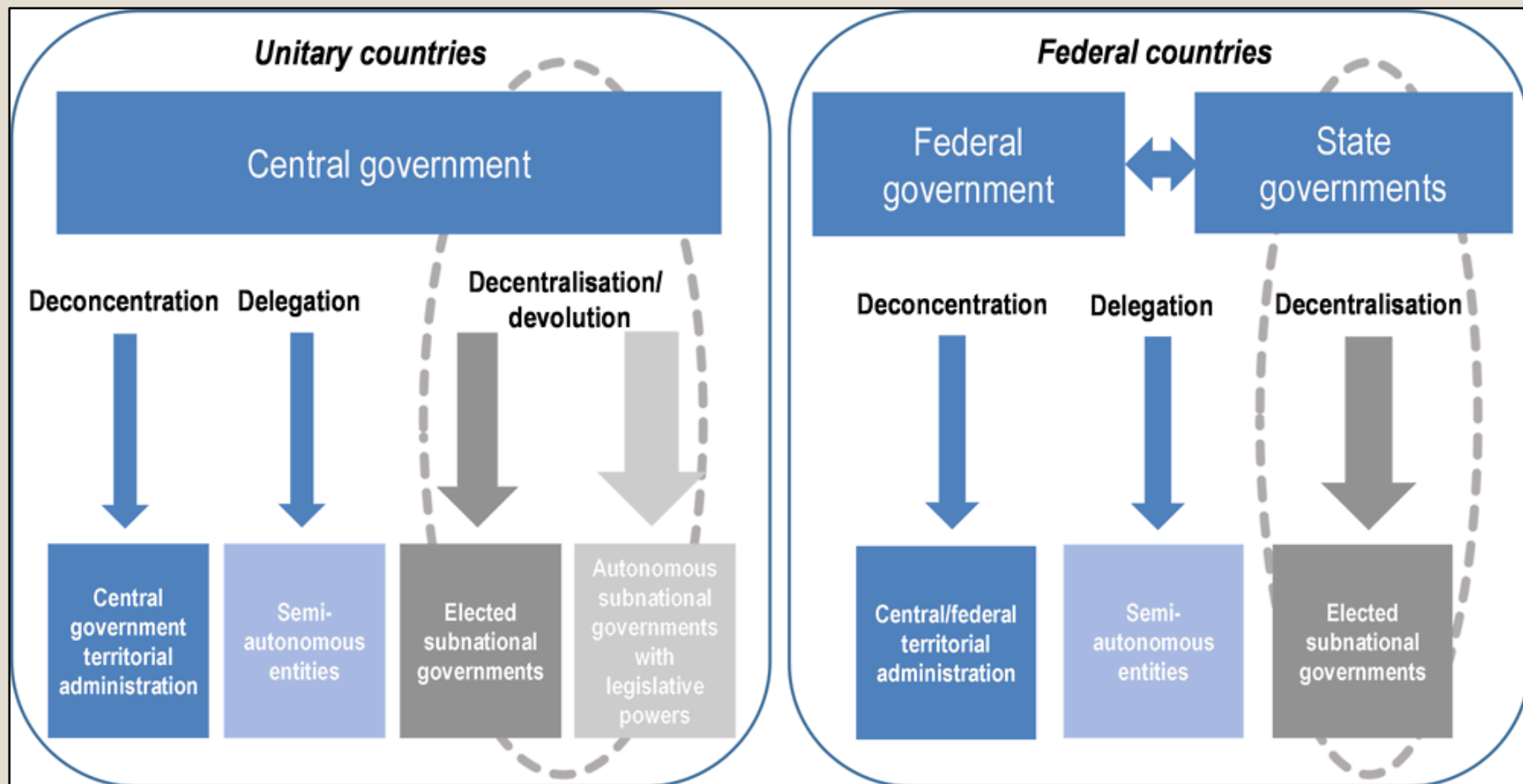
Regionalni radikalizam

- Želi brzu i korjenitu promjenu što se tiče statusa regije pa pruža snažan otpor centralizmu države.
- U tom slučaju naglašava se regionalna nacionalna posebnost, pa stabilnost države može biti znatno narušena takvim zahtjevima.
- I radikalizam i separatizam utječu na **promjenu granica**.

Federalizam

- Tu se misli na udruživanje više samostalnih članica u jednu jedinstvenu cjelinu.
- **Obilježje federacije** – Ustavom su propisane nadležnosti federalnih jedinica i središnje države (npr. u SAD-u) dok suverenitet pripada savezu.
- Savezna vlast vrijedi na cijelom teritoriju.
- Dobri primjeri federalnih država, osim SAD-a, su Njemačka i Švicarska.
- Manje su dobri primjeri Belgije i BiH.

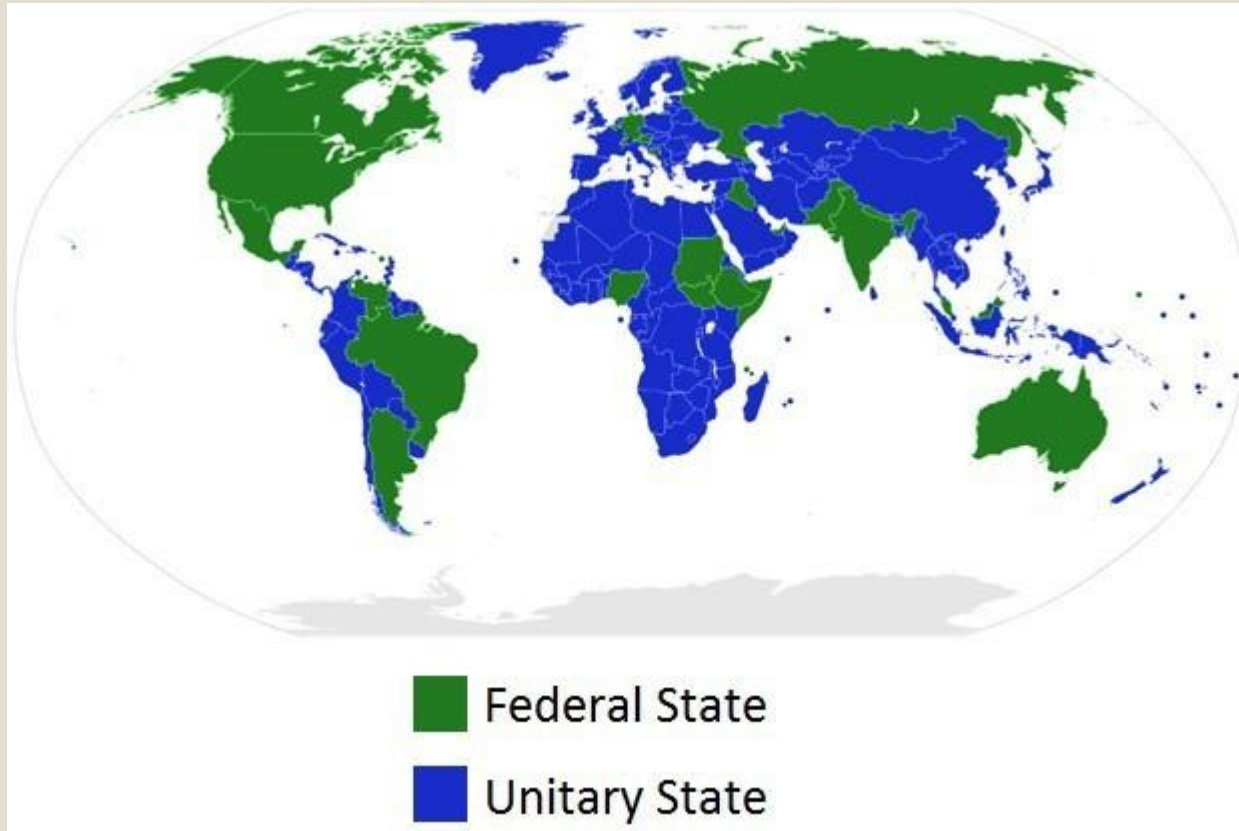
OBLICI DRŽAVNIH UREĐENJA

Sl.17. Federalne i unitarne države – struktura i upravljanje

Izvor: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/53013b71-en/index.html?itemId=/content/component/53013b71-en>

DRŽAVE U SVIJETU PREMA POLITIČKOM UREĐENJU

- Najveći dio država u svijetu su **unitarne države**.
- Neke od najvećih država – poput SAD-a, Kanade, Brazila i Rusije su federalne države.
- Njihovo ustrojstvo je i posljedica njihove veličine tj. veličine teritorija.

Sl. 18. Unitarne i federalne države u svijetu

Izvor: <https://humangeography.pressbooks.com/chapter/4-1/>

Zaključak

- Informacije i komunikacija danas toliko određuju društvo da se i pozicijska vrijednost države mora mjeriti po tome kako se ponaša s tim resursima.
- Kao teritorijalna forma država je glavni „građevinski blok” svjetske političke karte koja se stalno mijenja.
- Države ostaju forme političkog autoriteta u modernom svijetu.

Literatura i izvori

- Barišić, P., 2008: *Does Globalisation Threaten Democracy?*, *Synthesis Philosophica*, 46/2, 297-303.
- Dicken, P., 2003: *Global shift: Reshaping the global economic map in the 21st ct.*, The Guilford Press, p. 632.
- Galić, B., 2000: Paradoksi globalizacije i multipolarni svijet, *Soc. Ekol.*, 9(3); 163 - 174.
- Gabrić M., Makovac, P., 2016: Globalizacijski procesi i buduća faza razvoja kapitalizma, *Tranzicija*, god. XVIII, br. 38.
- Grande, E., 2002: Od nacionalne države do transnacionalnog režima politike – državna upravljačka sposobnost u globalizacijskom razdoblju, *Politička misao* XXXIX, 2, 92 - 105.
- Huntington, S., 1996: *Sukob civilizacija*, www.stratfor.com.
- Jagić, S., Vučetić, M., 2012: Globalizacijski procesi i kultura, *Acta Iadertina*, 9, 15 - 24.
- Kaluđerović, Ž., 2008: Poimanje globalizacije, *Filozofska istraživanja*, 113/29, 15 - 29.
- Karlić, I., 2009: Dvoznačnost fenomena globalizacije, *Filozofska istraživanja*, 113, god. 29, 87 - 106.
- Lozina, D., 2006: Globalizacija i suverenitet nacionalne države, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 43 (1), 17 - 41.
- Milardović, A., 1999.: *Globalizacija*, Pan Liber, Osijek-Zagreb-Split.
- Pažanin, A., 2009: Globalizacija i politika, *Politička misao*, 46 (1), 49 - 58.
- Režan, P., 2012: Vodi li globalizacija „sukobu civilizacija?“, *Acta Iadertina*, 9, 33-46.
- Tucak, I., 2007: Globalizacija i državni suverenitet, *Hrvatska javna uprava*, god. 7/1, 139 - 170.
- Global Terrorism Index 2019, Institute For Economics and Peace, <https://www.euronews.com/2020/01/16/global-terrorism-index-europe-and-mena-director-discusses-latest-report>
- OECD, <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/53013b71-en/index.html?itemId=/content/component/53013b71-en>

Preporuke za daljnje čitanje

- Ali, T., 2010: *Sukob fundamentalizama*, Profil, Zagreb
- Jalata, A., 2011: Terrorism from Above and Below in the Age of Globalization, *Sociology Mind*, Vol.1, No.1, p. 1-15.
- Milardović, A., 2004: *Pod globalnim šeširom, Društva i države u tranziciji i globalizaciji*, Centar za politološka istraživanja, Zagreb
- Rizman, R., 2014: *Globalizacija i autonomija*, Politička kultura - Nakladno istraživački zavod, p. 258.
- Zimmermann, E., 2011: Globalization and terrorism, *European Journal of Political Economy*, 27., p. 5252-5161.,
www.elsevier.com

Zahvaljujem na pažnji